

Лекція 7, 8. Рекреаційно-країнознавча характеристика Американського рекреаційного макрорегіону.

План:

- 1. Загальна рекреаційна характеристика регіону**
- 2. Північна Америка**
- 3. Центральна Америка**
- 4. Карибська Америка**
- 5. Південна Америка**

1. Загальна рекреаційна характеристика регіону

Американський регіон посідає третє місце у світі за кількістю міжнародних рекреаційних прибуттів. У межах регіону домінує Північна Америка - майже 70 % туристів приїждить до США, Мексики та Канади. Усі основні потоки в цьому регіоні починаються і закінчуються в США. Між США та Мексикою сформувався найбільш потужний світовий міждержавний рекреаційний потік - близько 20 млн американців щороку відвідують південного сусіда. Протягом останніх років кількість прибулих туристів до США стабілізувалася на рівні 55-58 млн осіб. Туристів приваблюють унікальні природні об'єкти, національні і тематичні парки, міста з хмарочосами, музеї із багатими колекціями художніх творів та інші атракції. Канада та Мексика щороку приймають близько 17 і 22 млн туристів відповідно. У межах Карибського басейну розташована переважна більшість "країн-готелів" світу, які існують за рахунок міжнародного туризму. Головним видом ресурсу, який став основою розвитку туризму в районі є узбережжя теплих морів. Центральна і Південна Америка нині позиціонуються як райони з потужними природними ресурсами, насамперед лісовими, флоро-фауністичними і ландшафтними, які сприяють інтенсивному використанню екорекреаційних технологій. Екологічний туризм в обох районах перетворився на реальну альтернативу сільському господарству і лісозаготівлі. До країн, які реалізують грандіозні екорекреаційні проекти належать Бразилія, Перу, Венесуела, Беліз, Гватемала. Латинська Америка у цілому багата на культурно-історичні ресурси. Особливий інтерес у туристів викликають пам'ятки доколумбових часів на території Перу, Мексики та інших країн регіону.

1. Північна Америка

США – Канада - Мексика

Північноамериканський район виділяється надзвичайно високим рівнем розвитку внутрішнього туризму. У США щороку здійснюється близько 1 млрд подорожей; щоденно у цій країні туристи витрачають більше \$ 1,5 млн.; протягом 1995-2000 років половина дорослих американців взяла участь у рекреаційних поїздках, а кожен п'ятий американець здійснив освітню подорож. Подорожі та активний відпочинок стали невід'ємним елементом культури американців, що відбилося і на виробництві - індустрія туризму стала найбільшим експортером послуг і галуззю, де зосереджена найбільша кількість підприємств.

США

Сполучені Штати Америки є світовим політичним і економічним лідером. За загальним обсягом внутрішнього валового продукту зі США може зрівнятися лише Європейський Союз. Китай, який займає 2 місце у світі за обсягом ВВП, поступається США майже у 2 рази.

США - федеративна республіка, до складу якої входять 50 штатів та федеральний округ Колумбія. Загальна площа США становить 9,8 млн км²; населення - 307,2 млн осіб (за показниками площі і кількості населення країна займає 3-тє місце у світі); столиця - місто Вашингтон.

Рекреаційно-географічне положення США надзвичайно вигідне. Основну частину країни формують так звані "суміжні штати", які знаходяться в центрі Північної Америки між Мексикою і Канадою. На ці 48 штатів припадає 83 % площі країни, 49-м штатом є Аляска (площа - 1,5 млн км²), 50-м - Гавайські острови, що знаходяться у центральній частині Тихого океану. Водний шлях між "суміжними штатами" і Аляскою (Сіетл - Анкорідж) становить 2 600 км, а відстань до Гавайських островів (Сан-Франциско - Гонолулу) - понад 3 900 км.

Територія країни поділяється на високу гористу, переважно посушливу західну частину, яка зайнята Кордильєрами, і здебільшого рівнинну вологу східну частину (лише вздовж Атлантичного узбережжя простягнулися давні середньовисокі гори Аппалачі). Центр країни займають обширі Внутрішні рівнини (Центральні і Великі). Кожен із регіонів по-своєму привабливий і цікавий з точки зору організації туристичної діяльності.

50 штатів простягнулись від спекотного до холодного поясів, однак більша їх частина розташована в помірній зоні. Континентальна частина має помірний і субтропічний клімат, лише південь Флориди, як і Гавайські острови, знаходиться в тропіках. На Алясці клімат субарктичний та помірний. Безморозний період триває від півроку на кордоні з Канадою до цілого року на півдні і на Гавайях. Континентальність клімату зростає в центральних і західних районах. Східна половина країни - більш зволожена, середньорічна кількість опадів від 500 до 2 000 мм, тоді як західна - має більш посушливий характер - 200-500 мм, а в пустелях південного заходу - менше 100 мм опадів. Лише тихоокеанський північний захід виділяється надмірністю опадів - до 6 000 мм.

Така різноманітність умов, ресурсів і просторового розташування сприяє розвитку практично всіх видів туризму і задовольняє всі потреби пересічного споживача рекреаційних послуг.

Наявність мальовничих місць сприяє розвитку туризму, орієнтованого на використання природних ресурсів - у країні створено більше 350 національних парків і заповідників загальною площею понад 30 млн га, які мають світову славу і приймають до 300 млн туристів за рік. Завжди багато відвідувачів у Єллоустоні, Великому Каньйоні, Каньйонленді, Ачезі, Титані, Глешієрі, Олімпіку, Йосеміті, Мамонтовій печері та на територіях багатьох інших цікавих об'єктів.

Розміщення національних парків США подано на рис. 2. 45. Неважко помітити, що більшість із них зосереджена на заході країни в Гірських і Тихоокеанських штатах.

Знайомство із національними парками США найкраще розпочинати із Єллоустона - найстарішого національного парку США і світу, заснованого у 1872 р. Єллоустон розташований у північно-західній частині штату Вайомінг на висоті 2 300 м. Його площа - 900 тис. га. Щороку до парку приїждить до 3 млн туристів. Їх приваблюють Мамонтові гарячі джерела з терасами і знаменита долина гейзерів, де найбільший інтерес викликає гейзер Олд Файтфул, який через кожні 80 хвилин викидає фонтан води на висоту майже 100 м. Не менш цікаве і високогірне озеро Єллоустон з однойменною річкою, що витікає із нього й утворює мальовничий каньйон із ланцюгом водоспадів.

Створення і функціонування національних парків у США переросло у потужний сектор сфери обслуговування з єдиною системою управління (Служба національних парків) і багатомільярдними обіговими коштами. На Службу національних парків покладені обов'язки з охорони природної і культурної спадщини, пропаганди її ролі і значення для американського суспільства, благоустрою об'єктів, організації туристичної діяльності на території парків.

США - високоурбанізована країна. Частка міського населення у середньому перевищує 70 %. Своєрідним рекреаційним ресурсом країни є урбаністичний ландшафт. Численні міста утворюють міські агломерації. На окремих територіях сформувалися суцільні урбаністичні смуги, що отримали назву мегалополісів. Найбільшими з них є суцільна урбанізована зона від міста Бостон до столиці США Вашингтона, яка отримала назву мегалополісу "Босваш". У районі Великих Озер сформувався мегалополіс "Чіпітс" (Чикаго-Пітсбург). На заході країни суцільна урбанізована територія, що простягнулася від Сан-Дієго до Сан-Франциско, стала основою мегалополісу "Сан-Сан".

Міжнародний туризм у США значною мірою пов'язаний із відвідуванням великих міст: Нью-Йорк, Вашингтон, Чикаго, Лос-Анджелес, Сан-Франциско, Лас-Вегас і багато інших.

Нью-Йорк - провідний фінансовий, економічний, політичний, культурний і рекреаційний центр США, головний порт країни. Візитною карткою Нью-Йорка є Статуя Свободи. Символом фінансової могутності США вважається Уолл-Стріт. Тут розташована Нью-Йоркська фондова біржа, провідні банки і брокерські контори. Відомими рекреаційними атракціями міста є штаб-квартира ООН з тематичними скульптурними композиціями довкола, Рокфеллер-центр та 102-поверхова Емпайр-Стейт-Білдінг із оглядовими майданчиками на даху, Бродвей із театрами, кінотеатрами, ресторанами, магазинами й оригінальними пам'ятниками, Центральний парк - острівок окультуреної природи серед хмародряпів, Бруклінський міст довжиною близько 2 км, що з'єднує Манхеттен і Лонг-Айленд.

Нью-Йорк - космополітичне місто. Тут компактними осередками живуть китайці, італійці, росіяни, українці і багато інших національних громад. Так, китайський квартал Чайна Таун знаний серед туристів особливою атмосферою Сходу, а також своїми магазинчиками, вуличними ятками і ресторанами, де можна смачно і недорого поїсти. А Гарлем, де мешкають переважно чорношкірі громадяни США, і сьогодні є небезпечним місцем для вечірніх прогулянок. Брайтон-Біч - район компактного проживання іммігрантів з колишнього

Радянського Союзу, де працюють російськомовні магазини, ресторани, радіостанції, культурні центри.

Особливо привабливою столиця США стає під час цвітіння сакури. У цей час помилуватися містом приїждять тисячі американців. Основними визначними пам'ятками Вашингтону є Білий дім, Капітолій, бібліотека Конгресу США, меморіали ветеранів В'єтнаму і корейської війни, меморіал Лінкольна, монумент Вашингтона, меморіал Другої світової війни, національні музеї: американських індіанців, американської історії, природознавства і ряд інших. Виняткової уваги заслуговує Національна галерея мистецтва. У колекції музею представлена одна з кращих у світі колекцій італійського Відродження. Музей також відомий творами нідерландського та іспанського бароко, роботами французьких та американських художників. Шедеврами колекції Національної галереї мистецтв є твори Леонардо да Вінчі, Рембрандта, Ван Гога, Моне, Вермера, Пікассо, Матісса, Поллока. Вхід до музею безкоштовний.

Численних туристів приваблює Приозер'я і його найбільше місто - Чикаго, яке можна порівнювати із Нью-Йорком за кількістю бірж, штаб-квартир корпорацій, банків, хмародряпів. Тому Чикаго часто називають "другим містом" або "містом вітрів". Воно розташоване на південно-західному березі незамерзаючого озера Мічиган.

Не можна оминати увагою Українське село - колоритний район Чикаго із православними храмами, котеджною забудовою, україномовним населенням і маленьким магазином із назвою "Одеський привіз".

Район у північно-східній частині США має назву "Нова Англія". Це перший район, який був освоєний європейськими колоністами. Нова Англія - інтелектуальний осередок Америки. У Бостоні знаходиться широко відомий Гарвардський університет, а в Нью-Хейвені (штат Коннектикут) - престижний Єльський університет. У Новій Англії сформувався національний тип американця-янкі. Так назвали перших колоністів, які освоювали цей край.

У центрі континентальної частини США розкинулися Великі рівнини, які у широтному напрямку розрізаються притоками Міссісіпі. Як нагадування про екологічні аномалії у штаті Південна Дакота заснований національний парк "Бедлендс" - "погані, дурні землі". Це - одна з типових ділянок у передгір'ях Кордильєр, складених товщами пухких порід, які в умовах посушливого клімату легко розмиваються зливовими опадами і піддаються вітровій ерозії. У результаті утворюється складна, заплутана мережа розгалужених ярів, розділених вузькими вододілами-гребенями, що перетворює ці землі в важко прохідні ділянки, непридатні для господарського використання.

Значний потенціал мають природні та культурно-історичні рекреаційні ресурси південних штатів. Флорида на південно-східному узбережжі - відомий регіон відпочинку жителів США і туристів з-за кордону. Маямі - південне місто штату відоме своїми чудовими пляжами, пальмами, готелями, крокодилячими фермами, будинками і віллами знаменитостей. Місто Орlando у центральній частині Флориди приваблює уславленими тематичними парками, розташованими в околицях міста: "Юніверсал Студіос" - сукупність парків, присвячених технологіям та історії кіно; "Морський світ" - розважальний парк, який пропонує

неймовірні шоу з участю морських тварин і велетенський прозорий тунель-акваріум для знайомства з життям підводного царства; "Світ Уолта Диснея" - декілька дитячих освітньо-розважальних парків. Варто відвідати і Космічний центр імені Кеннеді на острові Мерріт і мис Канаверел - головний стартовий майданчик NASA.

Поняття "Флорида" і "пляж" невідривні одне від одного. Найбільш відомим в околицях Орlando є Нью-Смерна-Біч - пляж, що носить титул найбезпечнішого (див. додаток А). Місто Тампа розташоване на західному узбережжі півострова. Головними рекреаційними атракціями міста є Музей науки і промисловості, Флоридський акваріум, Музей мистецтв, район Айбор-Сіті з Міським музеєм і центром виготовлення кубинських сигар, сади Буша з ландшафтними зонами й імітацією ділянки танзанійського парку Серенгеті, водний парк Едвенчер-Айленд.

Природа і визначні місця західних штатів приваблюють численних туристів. Лос-Анджелес - найбільше місто Каліфорнії - штату, який за своїм економічним потенціалом перевищує багато країн світу. Відомими далеко за межами країни рекреаційними атракціями Лос-Анджелеса є Голівуд - легендарний осередок кіноіндустрії та Диснейленд - один з перших і найбільш відвідуваних тематичних парків світу.

Сан-Франциско вважається найкрасивішим містом США. Квартали міста розкинулися на пагорбах тихоокеанічного узбережжя. Могутні мости з'єднують ділову частину міста з материком. Серед них і популярний серед туристів об'єкт - знаменитий міст "Золоті Ворота". Сан-Франциско виникло у часи золотої лихоманки. Зараз місто існує завдяки високим технологіям, банківській справі і туризму. Власне зовнішній образ міста, його культурне середовище, дякуючи кіноіндустрії та поп-культурі, є пізнаваними і знаними в усьому світі. Вони перетворилися на специфічний рекреаційний ресурс. Щороку близько 15 млн туристів відвідують Сан-Франциско - світову "столицю" сексуальних меншин, батьківщину руху хіпі, місто, де відбуваються події художніх фільмів "Основний інстинкт", "Втеча із Алькатрасу", "Солодкий листопад", серіалу "Детектив Неш Бріджес" і залишають у місті майже \$ 8 млрд. У більшості з них метою є потрапити на пірс № 39. Саме тут знаходиться Акваріум затоки Сан-Франциско - один із найбільш відвідуваних рекреаційних об'єктів у США.

У Каліфорнії багато й інших визначних місць. Серед них - Долина Смерті, оголошена національним пам'ятником природи. Долина Смерті - одна із найбільш глибоких, пустельних і безводних западин світу. Її абсолютна висота складає 86 м нижче рівня моря. Температура повітря у долині досягає +60°C. Виняткова сухість призводить до інтенсивної вітрової ерозії на схилах довколишніх хребтів. Свою назву унікальний природний об'єкт отримав у 1849 р. після загибелі у цьому районі групи золотошукачів.

На плато Колорадо сформувався один із найглибших каньйонів світу. Річка Колорадо "створила" це диво у своїй середній течії. Американці ж створили у долині річки низку національних парків: Гранд Каньйон, Глен Каньйон, Каньйонлендс, Брайс Каньйон, які своїми фантастичними красвидами приваблюють туристів із усього світу.

Місто Лас-Вегас (штат Невада) виросло серед пустелі за рахунок кондиціонерів і грального бізнесу. Лас-Вегас - ціла країна казино, у якій нараховується близько 500 гральних закладів, 30 із яких належать до найбільших у світі.

За межами континентальної частини країни розташовані два штати - Гавайї та Аляска - своєрідні природні і рекреаційні антиподи. Гавайські острови розмістилися в центрі Тихого океану і є "меккою" для туристів. Атмосфера свята і безтурботність - головні враження, за якими мандрують на Гавайські острови; сонце, вода і пісок - головні рекреаційні ресурси островів. Аляску називають "краєм білого мовчання". Тут багато гігантських гір, льодовиків, фіордів, а також річок, що впадають у Північний Льодовитий океан, озер та лісів. На території штату створено 8 національних парків, у тому числі найбільший у США - парк Врангеля. Досить багато жителів США проводять літню відпустку саме на Алясці. Популярними є екологічні тури за для спостереження за життям тварин і птахів, круїзи уздовж узбережжя, спортивне полювання і рибалення.

Протягом останніх десятиліть у США відбулися помітні зміни у культурному середовищі. Країна перейшла від політики "плавильного казана", яка орієнтувалася на створення єдиної американської культури шляхом інтеграції багатьох національних традицій, принесених іммігрантами, до доктрини полікультурності, що має образні назви "яскравої мозаїки" або "салатниці", тобто збереження і підтримки як національної, так і релігійної самобутності з одночасним вихованням поваги і толерантного ставлення до проявів інокультурності.

Культурна самобутність стала потужним чинником розвитку туризму. Яскравим прикладом є аміші - послідовники християнської течії менонітського походження. Значна частина сучасних амішів мешкає у штаті Огайо. Стил і традиції їх життя є діаметрально протилежними способу життя сучасної людини. Аміші - послідовники старих традицій і звичок. Їздять вони лише у кінних екіпажах зі сталевими колесами, землю орють кінним плугом, носять одяг пошитий власноруч за модою кінця XVIII ст., одружуються лише з єдиновірцями. Амішам забороняється їздити на машинах і літати на літаках, користуватися електроенергією, фотографуватися, дивитися телевізор, слухати радіо, мати комп'ютер, носити годинник і т. п. Живуть аміші за рахунок натурального господарства і продажу меблів ручної роботи й екологічно чистих продуктів харчування. Їх охоче купують численні туристи, які приїждять до поселень амішів для знайомства із їх побутом.

Не менш цікавою для туристів є самобутність мормонів, більшість із яких живе за патріархальними релігійними приписами у штаті Юта. Вони і до тепер мають сильний вплив на громадсько-політичне життя в штаті.

США вважаються важливим центром освітнього туризму. Тут знаходяться престижні університети, що приваблюють багато іноземних студентів: Гарвардський, Єльський, Стенфордський, Принстонський.

КАНАДА

Найбільша країна Західної півкулі, друга за величиною країна світу (площа - майже 10 млн км²), Канада простирається на 7 700 км із заходу на схід і на 4 600

із півночі на південь. Загальна кількість населення країни становить 33,5 млн осіб. Столиця Канади - місто Оттава.

Єдиний сухопутний сусід Канади - США, "прозорий" кордон з якими перетворився на значний чинник соціально-економічного розвитку країни. Повною мірою це стосується і туризму. Американці - головні споживачі канадського рекреаційного продукту.

Значну частину території Канади займають ліси (дугласія, кедр, ялина, сосна, ялиця, клен). У країні величезна кількість річок (найбільші - Св. Лаврентія, Саскачеван, Юкон) і озер (Верхнє, Велике Ведмеже, Гурон, Ері, Онтаріо). Є тут і величезні гірські масиви (Кордильєри, Скелясті гори, Аппалачі) і неосяжні простори Внутрішніх рівнин, і навіть невеликі ділянки полинових пустель.

Більша частина території країни лежить в області вічної мерзлоти. Клімат переважно помірний і субарктичний, трохи вологіший і м'якший на західному і східному узбережжях, де зими досить теплі, а літо не дуже жарке. У центрі країни клімат різко континентальний і посушливий, однак у горах Селкірка часті дощі і снігопади. Середня температура січня коливається від -35оС на півночі до +4оС на півдні; середні літні температури - від +21оС на півдні до +4оС на островах Канадського Арктичного архіпелагу. Опади по території розподіляються нерівномірно: від 150 мм у рік на півночі до 2 500 мм на західному узбережжі.

У країні станом на початок 2010 р. нараховується 39 національних парків і заповідників: Банфф - найстаріший національний парк країни і найбільш відвідуваний парк світу; Йохо із водоспадом Такаккау, каньйонами і карстовими печерами; Вуд-Баффало із найбільшою чередою бізонів; Джаспер із льодовиками і гарячими джерелами та ін. (табл. 2. 16). Національні природні парки - основа розвитку природноорієнтованого туризму, розвиток якого переважає в Канаді.

Кожна провінція і територія Канади відома по-своєму. Недарма говорять про Канаду із "багатьма обличчями", маючи на увазі її адміністративно-територіальний поділ на 10 провінцій і 3 території, які відрізняються соціально-економічними особливостями розвитку, природною і культурною самобутністю.

Онтаріо - найбільша за чисельністю населення та економічно розвинута провінція країни. У її межах розташована низка природоохоронних територій, велика кількість річок і найчистіших озер. Але туристичною "візитівкою" Онтаріо є Ніагарський водоспад, найцікавіша частина якого ("Велика підкова") розміщується саме на канадській території. В Онтаріо знаходяться Оттава і Торонто - міста з потужним виробничим, культурно-історичним та подієвим потенціалом. Столицю Канади з повним правом називають містом музеїв і парків. Національна галерея, Художня галерея Оттави, Галерея Керша-Мессона, Музей Цивілізації, Музей природи, Канадський королівський Монетний двір, Парк провінцій, Парк конфедерації - далеко не повний перелік місць, де мешканці Оттави та її гості можуть ознайомитися з культурною спадщиною Канади і корисно провести свій вільний час. Серед численних атракцій Торонто варто згадати РАТН - підземне місто з офісами, магазинами, закладами харчування, скверами, фонтанами, вулицями загальною протяжністю майже 30 км. Не можна обійти увагою і Зал хокейної слави - галерею розвитку канадського і європейського хокею з шайбою.

Франкомовний Квебек - найбільша за площею адміністративно-територіальна одиниця Канади. Квебек відрізняється різноманіттям ландшафтів: приозерні і прибережні території, ліси. У провінції розташовані великі міста Квебек і Монреаль. Квебек відомий Латинським кварталом - визначною пам'яткою, занесеною до Світової спадщини ЮНЕСКО. Монреаль - місто хмародряпів, швидкісних магістралей, великий міжнародний транспортний вузол, морські і повітряні ворота країни. Одночасно це - важливий історичний та культурний центр. У місті багато архітектурних пам'яток, що датуються в основному серединою і кінцем XIX ст.: Колона адмірала Нельсона, церква Нотр-Дам, площа Дез-Арм (Королівська площа) та ін.

Нова Шотландія із трьох сторін оточена океаном. Провінція відома широкими пляжами, національними парками, індіанськими резерваціями. Тут розташований великий яхтовий центр Ярмут, парк французьких колоністів Порт-Руаяль в Аннаполісі. Як серед туристів, так і серед місцевих популярним є морське рибалення.

Єдиний офіційно двомовний Нью-Брансуїк належить до приатлантичних провінцій. Природна гордість регіону - затока Фанді - вважається одним із найбільш відвідуваних туристами місць у Північній Америці. Столиця провінції - місто Фредеріктон є відомим центром яхтного відпочинку.

Острів Принца Едуарда часто називають "садовою" провінцією. Основою її економіки є сільське господарство, рибальство і туризм. На острові, який сам по собі є цікавим рекреаційним об'єктом, часто проводяться фестивалі й інші культурні заходи і пропонується різноманітний відпочинок: велосипедні маршрути, які знайомлять з пам'ятками архітектури, серед яких є численні маяки, екологічні тури до заповідних місць, пляжно-купальний відпочинок тощо. Столиця провінції - місто Шарлоттаун є центром круїзного туризму.

Айсбергами біля берегів багата провінція Ньюфаундленд і Лабрадор. Ці плаваючі крижані гори надзвичайно гарні, величні, привабливі. Місцева рекреаційна індустрія зробила їх головною визначною пам'яткою цих місць.

Пшенична Манітоба цікава різноманітною природою. Прерії і змішані ліси, численні озера і річки, полярна тундра на півночі - усе це формує неповторний вигляд цих місць. Столиця провінції - Вінніпег - відома своїм культурним життям, музеями, парками, у тому числі зоопарком і театрами. Незмінною увагою туристів користується пам'ятник Героям Першої світової війни роботи ісландського скульптора Ейнара Йоунссона.

Провінція Саскачеван - степовий і озерний край, "житниця Канади". У провінції проживають нащадки переселенців з Німеччини, Скандинавії. Але саме вихідці з України зробили провінцію головним виробником зерна в країні. Рекреаційними "родзинками" Саскачевану є мальовниче озеро Атабаска, мінеральні води (Мусс Джо - один із найбільших бальнеологічних центрів Західної Канади) і літні табори для підлітків, які організовує академія Королівської канадської кінної поліції, що базується у місті Регіна. Варто зазначити, що сама Королівська канадська кінна поліція є предметом особливої гордості й уваги. У Саскачевані пропонуються спеціальні тури для ознайомлення з історією і сьогоденням поліцейських.

Альберта - край ландшафтного різноманіття. Скелясті гори на заході і прерії на сході створюють прекрасні умови для розвитку туризму. В Альберті розташовані відомі національні парки з мальовничими краєвидами - Вуд-Баффало, Джаспер та ін. У провінції видобувається левова частка канадської нафти. Столицею Альберти є місто Едмонтон, де туристи мають можливість відвідати Королівський музей Альберти, музеї авіації та залізниці. Цікавим об'єктом є Українське культурне село - місце демонстрації українських поселень у Центральній і Східній Альберті 1892-1930 років. Скансен включає церкви, елеватор, кузню, житлові будинки під стріхами, сувенірні магазини, шинок, де гостям пропонують традиційні страви української кухні. Таким способом влада Альберти шанує пам'ять про українських переселенців, які освоювали канадські степові простори.

Британська Колумбія - західна гориста провінція Канади. Це - край гір, озер, численних річок і зелених долин. Столицею провінції є місто Ванкувер - великий портово-промисловий комплекс, культурний і спортивний центр Канади. Британське видання The Economist тричі (2005, 2007, 2009 рр.) присвоювало Ванкуверу звання "краще місто Землі". Центральна частина столиці розташована біля підніжжя величних гірських піків, вкритих протягом року сніговими "шапками", на березі морської бухти. Серед ванкуверців і гостей міста великою популярністю користується приморська набережна і парк Стенлі - 400 га кедрового лісу, океанарій, розміщена просто неба колекція індіанських тотемів. У 1971 р. у місті відкрито Музей століття, до складу якого увійшли планетарій і Морський музей. Знаний Ванкувер й історичним центром Гестаун з будівлями XIX ст.

Юкон - територія легендарної "золотої лихоманки" початку XX ст. Суворий край із незайманою дикою природою розкинувся на площі 500 тис. км² між Аляскою і Північно-Західними Територіями Канади. Велику частину Юкону займають Кордильєри, а на самій півночі, на арктичному узбережжі тягнеться тундра. Адміністративний центр - Уайтхорс. Нинішній Юкон приваблює шанувальників суворої північної природи, полювання і річкового рибалення.

Північно-Західні Території розташовані у північній частині країни, у приполярних областях. Адміністративний центр - Еллоун-найф. Основою економіки Північно-Західних Територій є видобуток корисних копалин (золото, срібло, уран) і туризм. Спостереження за життям у природних умовах рідкісних видів тварин (білі вовки, білі кити, бізони, ведмеді, олені), рафтинг і рибалення у тисячах чистих річок та озер - головні напрямки розвитку туристичної індустрії краю.

Нунавут - нова найбільша і найменш заселена адміністративна одиниця у складі Канади. Вона відділилася від Північно-Західних Територій у 1999 р. Столиця - місто Ікалуїт - розташована на Баффіновій Землі - одному із найбільших островів планети, який входить до складу Канадського Арктичного архіпелагу. Унікальна культура інуїтів і дика природа Нунавуту щороку приваблює близько 20 тис. туристів з різних країн світу (місцеві поселення - місця зупинок круїзних лайнерів). Вони мають можливість знайомитися із побутом

аборигенів, займатися полюванням і рибаленням. Для активізації туристичної діяльності планується створення трьох національних природних парків.

МЕКСИКА

Мексиканські Сполучені Штати - одна із ключових латиноамериканських країн із потужним природно-ресурсним потенціалом, що розташована на півдні Північної Америки. Мексика - федеративна республіка у складі 31 штату і столичного округу. Площа країни складає майже 2 млн км². Її населяє 111,2 млн осіб. Столиця - Мехіко.

Більшу частину країни займає Мексиканське нагір'я, оточене хребтами Сьєра-Мадре, Поперечної Вулканічної Сьєри, що включає діючі вулкани Орісаба (5 700 м), Попокатепель (5 452 м) та ін. Клімат на більшості території країни тропічний, на півночі - субтропічний. Пересічні температури січня коливаються від +10оС на північному заході до +25оС на півдні; червня - від +15оС на Мексиканському нагір'ї до +30оС на узбережжі Каліфорнійської затоки. Опадів випадає від 100 до 3 000 мм за рік. Кліматичні особливості Мексики дозволяють цілорічно розвивати масовий пляжно-купальний відпочинок.

У посушливих районах переважає пустельна і напівпустельна природна рослинність, у вологих - панують тропічні ліси, у горах на півночі - хвойні. На основі лісових і ландшафтних ресурсів у країні створена мережа національних парків: Каньйон-дель-Ріо-Бланко, Невадо-де-Толука, Босенчев, Кумбрес-де-Монтеррей із гірськими сосновими лісами, Ла-Молінче і Піко-де-Орісаба зі знаменитими вулканами, заповідник рідкісних птахів Селестум та ін.

На початку ХХІ ст. Мексика - визнаний латиноамериканський лідер в експорті рекреаційних послуг. Кількість іноземних туристів, які відвідали Мексику за період із 1970 по 1998 роки, зросла більше ніж втричі і в середньому збільшувалася на 5 % у рік, тоді як прибутки від туризму виросли майже у двадцять разів - із \$ 415 млн до \$ 7,9 млрд.

Для такого стрімкого зростання туристичної галузі Мексика мала відповідні природні і соціально-економічні передумови, якими скористалася сповна. Серед природних чинників слід виділити два компоненти - сонце і вода, точніше, морське й океанічне узбережжя із чистими та зручними пляжами і комфортні для відпочинку кліматичні умови окремих регіонів.

Серед численних соціально-економічних факторів найбільший вплив мали як загальносвітові тенденції розвитку туризму, серед яких збільшення вільного часу в населення провідних світових держав та прогрес у галузі транспорту, так і власне "мексиканські" економічні, географічні та геополітичні чинники, насамперед - сусідство зі США. Саме американці, а слідом за ними і канадці стали основними споживачами мексиканського рекреаційного продукту.

Потужним чинником розвитку туристичної індустрії стала багата культурна спадщина. Особливої популярності набули центри найдавніших Американських цивілізацій майя та ацтеків - Чічен-Іца, Майяпан, Паленке, Теотіукан, Ушмаль, де збереглися чудові зразки архітектури і мистецтва: піраміди, залишені ацтеками, культові споруди, кам'яні укріплення, давні поселення і житлові будинки. Високу пізнавальну цінність мають пам'ятки іспанської колоніальної доби у містах

Пуебла, Гвадалахара, Кампече, Ель-Тахін і багатьох інших центрах, розкиданих територією країни.

У Мексиці із початком світового рекреаційного "буму" на державному рівні була затверджена програма розвитку так званих "полюсів росту туризму". Однією із особливостей їх територіальної локалізації було розміщення курортних центрів і готельних комплексів у найменш заселених і найбідніших областях країни, які, водночас, володіють відповідним природно-ресурсним рекреаційним потенціалом. Це співпадало із програмами регіонального розвитку країни. При цьому увага акцентувалася на управлінських рішеннях, що спиралися на планові механізми.

Планування із метою розвитку туристичної інфраструктури, на думку аналітиків, дозволило уникнути кількох негативних моментів: по-перше, надмірного навантаження на довкілля; по-друге, спекуляції землею та гіперінфляції і, по-третє, нерегульованої забудови. Наслідком останньої могла б стати так звана "хибна урбанізація", тобто формування міських нетрів або гетто, що є супутниками великих міст і курортів.

Перші відчутні результати з'явилися у 1975 р., коли 27 тис. іноземних туристів відвідали острів Канкун, що лежить у Карибському морі поблизу півострова Юкатан - один з обраних "полюсів росту туризму". Із того часу Канкун став на шлях перетворення у рекреаційний центр світового рівня. Кількість готелів за період із 1975 по 1979 роки на острові збільшилася з 9 до 42, тоді як кількість місць у них подвоїлася, а потік іноземних туристів із 1975 по 1984 роки збільшувався в середньому на 38 % щороку. На початку 1990-х років у середньому за рік на острові відпочивало вже близько 2,5 млн осіб із Мексики та інших країн. На Канкун туристів приваблюють чисті пляжі, комфортний для відпочинку субтропічний клімат, близьке розташування культурних атракцій, гостинність і високий рівень комфорту.

Не менш знаним є курорт Акапулько на березі Тихого океану. Він славиться своїми прекрасними пляжами, розкішними готелями, насиченим нічним життям і казино. Сприятливий клімат і бухта Акапулько, яка належить до найкрасивіших у світі, щороку валять до міста мільйони туристів.

Головним організаційним центром туристичної індустрії є столиця країни. Мехіко називають містом архітектурних пам'яток і музеїв. У місті нараховується понад 1 400 унікальних будівель і монументів, 10 археологічних парків, більше 100 музеїв. Історичний центр Мехіко включений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Першорядними пам'ятками Мехіко є піраміда ацтеків, замок Чапультепек, Національний кафедральний собор, муніципальний і національний палаци. Серед музеїв поза конкуренцією перебуває Національний музей антропології. Його експозиція включає всесвітньовідомі експонати: Камінь Сонця, який називають календарем ацтеків, велетенські кам'яні голови ольмеків, знайдені у джунглях поблизу Табаско і Веракрусу, скарби цивілізації майя із Чічен-Іци та Паленке.

3. Центральна Америка

Беліз - Гватемала - Гондурас - Коста-Рика - Нікарагуа - Панама - Сальвадор

Переважає більшість держав Центральної Америки, які часто називають "банановими республіками", є бідними аграрними країнами, що спеціалізуються на вирощуванні бананів, кави, какао, цитрусових, цукрової тростини, кукурудзи, рису. Величина ВВП у розрахунку на одну особу змінюється від \$ 2 800 у Нікарагуа до \$ 11 900 у Панамі.

Міжнародний туризм належить до пріоритетних напрямків розвитку національних господарств. Підставою для цього є стійкий попит з боку американських і канадських споживачів і ресурсна забезпеченість: країни володіють достатніми для розвитку туристичної індустрії природними і суспільними рекреаційними ресурсами, що підтверджують дані таблиці 2. 17.

Серед природних ресурсів переважають біотичні і ландшафтні, які сконцентровані в національних парках та узбережжя теплих морів із пляжами і кораловими рифами. Культурно-історична складова ресурсів презентована неперевершеними пам'ятками цивілізації майя, музеями, непересічними зразками архітектури іспанської колоніальної доби. Найбільш привабливими рекреаційними країнами району є Беліз, Коста-Рика, Панама. У цілому країни Центральної Америки протягом кількох останніх років приймають близько 7-8 млн туристів, із них 2 млн приїждить до Коста-Рики.

Беліз; Столиця – Бельмопан; Площа – 23,9 тис. км²;

Населення – 307 тис. осіб Тропічний пасатний клімат; коралові рифи; пляжі вздовж усього узбережжя Карибського моря; карстові області, у тому числі підводні; національні парки і заповідники: Кокскомб-Бесін-Вайлдлайф-Санктуарі, Лоухінг-Бірд-Кей, Маунтін-Пайн-Рідж, Ріо-Браво-дель-Норте, Ком'юніті-Бабун-Сенктюрі (більше 40 % території і 30 % узбережжя відведені під природоохоронні території). Руїни давнього міста майя Каракол із пірамідою Канаа; залишки міста-фортеці Шунантуніч з пірамідою Ель-Кастільо; Алтун-Ха – один із найбільших археологічних центрів, в якому збереглися пам'ятки цивілізації майя; Лубаантун – давнє місто із залишками фортифікаційних споруд, пірамід, яке у 1927 р. "подарувало" велику загадку майя – череп людини, майстерно вирізьблений із цілісного шматка кварцу.

Республіка **Гватемала**; Столиця – Гватемала; Площа – 108,9 тис. км²; Населення – 13,3 млн осіб Субекваторіальний пасатно-мусонний клімат; пляжі вздовж обох узбереж; термальні джерела; карстові печери; численні озера: Аттитлан, Аматитлан, Аяrsa, Ісабаль; національні парки і заповідники: Тікаль, Ріо-Дульче, Кірігуа, Аттитлан, Челема, Маян. Археологічний парк "Руїни Куїрігуа"; Антигуа – головний рекреаційний центр країни з численними палацами і храмами; Тікаль – одне з найбільших міст цивілізації майя, в якому нараховується понад 3 000 пам'яток, серед них 6 пірамід, акрополь, 16 храмів; Чічікастенандо (святилище Паскуаль-Аба, обряди, базар); Флорес: зоопарк, печери.

4. Карибська Америка

Ангілья - Антильські Острови - Антигуа і Барбуда - Аруба - Багами - Барбадос - Бермуди - Віргінські Острови - Гаїті - Гваделупа - Гренада - Домініка

- Домініканська Республіка - Кайманові Острови - Куба - Мартініка - Монтсеррат - Сент-Люсія - Сент-Кітс і Невіс - Тринідад і Тобаго - Ямайка

КУБА

Острівна Республіка Куба - одна із небагатьох соціалістичних країн світу. Країна розташована на великих островах Куба і Хувентуд та ще 1 600 дрібних острівках і коралових рифах, що належать до групи Великих Антильських островів. Її площа складає майже 111 тис. км², населення - 11,5 млн осіб, столиця - місто Гавана.

Рекреаційно-географічне положення країни має як негативні, так і позитивні риси. До позитивних належать такі: 1) розташування у зоні дії комфортних погодно-кліматичних умов, які дозволяють цілорічно розвивати масовий пляжно-купальний відпочинок (це підтверджує кліматична діаграма Гавани і графік зміни щомісячної пересічної температури води на пляжах столиці, яка не опускається нижче +24оС на рисунках 2. 48 і 2. 49); 2) тепле морське узбережжя з великою кількістю зручних пляжів; 3) давні традиції гостинності; 4) розташування у безпосередній близькості до ємного північноамериканського споживчого рекреаційного ринку; 5) багаті суспільні рекреаційні ресурси. Головною негативною рисою є напруженість стосунків із США, що заважає налагодити повноцінний рекреаційний потік. До революційних подій на "Острові Свободи" саме американці були головними споживачами кубинського рекреаційного продукту. Незважаючи на політичні колізії, до Куби щороку приїздить понад 2 млн туристів із різних країн світу.

Окрім моря, сонця і пляжів, Куба багата на інші природні рекреаційні ресурси: карстові печери, найцікавіші з яких розташовані в провінції Пінар-дель-Ріо поблизу міста Матансас, мінеральні джерела і лікувальні грязі (о. Сан-Дієго-де-Лос-Банос, курортні райони Ольгін та Ельгеа), озера (Лагуна-дель-Тесоро), коралові рифи, біотичні ресурси, найбільш цікаві з яких представлені на території численних національних парків і заповідників, наприклад, Сапата, Бахія-де-Наранхо, Баконао, Сьєра-Маестра та інші.

На основі використання багатих природних ресурсів на Кубі сформувалася мережа курортних зон і центрів світового значення. Найбільшими із них є Варадеро (вважається одним із найкращих курортів Західної півкулі), Кубанакан, Сороа, Санта-Марія, Бібіхагуа і багато інших.

Шанувальники культурно-історичних атракцій знайдуть у містах на Кубі велику кількість цікавих об'єктів. Насамперед, Гавана, яка znana серед туристів бульваром Прадо, набережною Малекон, фортецями, фортами, палацами, театрами, музеями (Антропологічний і Національний музеї, Музей Гавани, Музей старовинної зброї тощо), меморіалами "Гранма" і Хосе Марті, ботанічним садом, зоопарком, оглядовими майданчиками, сучасними хмародряпами і церквами. Незмінною увагою гостей столиці користується будинок-музей Ернеста Хемінгуея у садибі "Віхія".

Специфічною туристичною атракцією на Кубі стала американська військова база Гвантанамо. Спостерігати за життям на базі туристам пропонується з пагорба, на вершині якого знаходиться ресторан. Пригодою є власне поїздка: тисяча кілометрів із Гавани потягом або автобусом, а потім кількагодинне

сходження ґрунтовою дорогою до ресторану. Разом зі стравами та напоями офіціанти пропонують бінокль: перед очима допитливих (і довірливих) туристів з'являються дахи казарм, огорожа з рядами колючого дроту, а далеко – берег, до якого колись давно пристали каравели Колумба під час його останнього плавання до Америки.

"Кубинською Венецією" називають місто Матансас. Окрім численних мостів через річки Юмурі і Сан-Хуан, місто відоме палацом-музеєм Хунко, замком Сан-Северино, численними історичними будівлями. Місто Ольгін цікаве собором Сан-Ісидоро, Музеєм природничих наук, пагорбом Лома-де-ла-Крус, на який ведуть 458 сходинок. В околицях міста знаходяться унікальні археологічні зони Чорро-де-Маїта і Банес.

5. Південна Америка

Аргентина - Болівія - Бразилія - Венесуела - Еквадор - Гайана - Колумбія - Парагвай - Перу - Суринам - Уругвай - Французька Гайана - Чилі

БРАЗИЛІЯ

Федеративна Республіка Бразилія, яка займає 5-те місце у світі за територією і чисельністю населення (відповідно - 8,5 млн км² і 199 млн осіб) - найбільша країна Латинської Америки. Вона займає майже половину материка і розміщується у східній і центральній частині Південної Америки. Країна межує зі всіма південноамериканськими державами, за винятком Чилі й Еквадору. Столиця - новозбудоване місто Бразилія.

Залежно від широти і характеру підстилаючої поверхні клімат Бразилії змінюється від екваторіального до субтропічного. Пересічна температура січня коливається у межах +23-29оС, липня - у межах +16-24оС. Протягом вересня-березня на більшій частині території країни - сезон дощів. Найкращий час для відвідування найбільшого міста країни - Ріо-де-Жанейро - із травня до серпня. У цей час денна пересічна температура повітря тримається на рівні +25оС, із океану дме легкий бриз, температура прибережних вод не опускається нижче +20оС.

У межах країни розрізняють два головні географічні регіони - Амазонію - велетенську заболочену низовину, вкриту екваторіальними і перемінно-вологими лісами, мало заселену і недостатньо освоєну та Бразильське плоскогір'я, яке лежить у зоні саван і рідколісь.

Амазонія стала головним осередком розвитку екологічного туризму в Бразилії. Туристів приваблюють неймовірної краси ландшафти, надзвичайне багатство тваринного і рослинного світу, можливість відкрити загублені світи і стати першовідкривачем. Флора регіону лише на 30 % досліджена вченими. В амазонських лісах росте щонайменше 40 000 видів рослин, живе 1 300 видів птахів (майже у 8 разів більше, ніж у Європі), понад 400 різновидів ссавців і стільки ж земноводних, 3 000 різновидностей риб. Сельва лишається домом для близько 200 індіанських племен, які роками не контактують із цивілізованим світом.

Можливість ознайомитися з природними дивами Амазонії надає національний парк Пантанал, який славиться своїми пейзажами і винятковим біорізноманіттям. Водоспади Ігуасу належать до природних чудес світу і часто

стають метою подорожі багатьох туристів. Вони знаходяться на однойменній річці, на кордоні Бразилії та Аргентини. Не меншу популярність мають водоспади на річці Парана (Сеті-Кедас, Урубупунга).

Бразилія - це майже 8 000 км пляжів, які стали основою створення широкої мережі курортів світового рівня: Убатуба, Ілья-Бела, Натал, Форталеза і, звичайно, Ріо-де-Жанейро зі знаменитими пляжами Копакабана, Іпанема, Ботафогу, Леме, Грумарі, Леблон та інші загальною протяжністю 90 км.

Колоритні міста Бразилії самі по собі є рекреаційними атракціями. Бразилія належить до найбільш незвичних міст континенту, яке внесено до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Нова столиця була збудована у центральній частині країни фактично із "нуля" за 4 роки (1957-1960). Оригінальне планування, архітектурні особливості й цікаві об'єкти (ботанічний сад, зоопарк, міський парк із басейнами, наповненими мінеральною водою, Арковий палац із висячими садами і багато іншого) перетворили Бразилію на одне із найбільш відвідуваних міст країни.

Першість за кількістю туристів упевнено утримує Ріо-де-Жанейро, або Ріо - найбільше місто країни. Головними символами Ріо є знаменита статуя Христа на горі Корковадо і кристалічна скеля Пау-ді-Асукар ("Цукрова голова") біля входу в бухту Гуанабара. Місто багате видатними архітектурними пам'ятками: колоніальні церкви, монастирі Сан-Бенто, Сан-Антоніу, імператорський палац, палац Тірадентіс та ін. У місті багато музеїв: Національний історичний музей, Національний художній музей, Музей Республіки тощо. Але світову славу Ріо приніс щорічний карнавал. Сотні тисяч туристів приїждять до Ріо-де-Жанейро на видовище, яке вважається найяскравішим святом планети.

Особливе культурне середовище, яке сформували вишуканий архітектурний ансамбль, численні музеї, парки з каскадами водоспадів, дозволили внести столицю золотошукачів - місто Ору-Прету до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

АРГЕНТИНА

Республіка Аргентина (столиця - Буенос-Айрес) - держава на південному сході Південної Америки, що простяглася з півночі на південь на 3 700 км. Площа країни складає 2,8 млн км². Загальна кількість населення досягла 41 млн осіб.

Східна частина країни - рівнинна; гірський ланцюг Анд, де височіє найвищий пік Південної Америки - г. Аконкагуа, формує природний західний кордон із Чилі; на південному заході - Патагонське плоскогір'я. Клімат змінюється від тропічного на півночі, до помірного на півдні. Найбільші річки: Парана, Парагвай, Ріо-Саладо, Ріо-Колорадо. Національні парки: Ігуасу, Науель-Уапі, Лос-Гласьярес, Лос-Алерсес, Ланін та інші.

Аргентина багата різноманітними рекреаційними ресурсами: багатокілометрові пляжами стали основою створення приморських і гірськолижних курортів; річки з водоспадами, густі ліси і незаймані степи - підґрунтя для розвитку екологічного туризму; скотарські ранчо і виноградарські ферми перетворилися на осередки поширення сільського, кінного і гастрономічного туризму та винотерапії; європеїзовані міста зі зразками колоніальної архітектури та музеями пропонують цікаві пізнавальні тури.

Шанувальникам природних чудес аргентинська рекреаційна індустрія пропонує подорож до національного парку Ігуасу, на кордоні із Бразилією і Парагваєм. Тут розташований каскад із близько 275 водоспадів під загальною назвою Ігуасу (Арайагарай, Бельграно, Рівадавія, Рамірес, Сальто-Ескондідо, Сальто-Флоріано, Уніон, Міте та ін.). "Перлиною" серед них є каскад із 14 водоспадів Гарганте-дель-Дьябло. Водоспади з'єднані між собою містками для кращого огляду фантастичного ландшафту. І навіть курсує невеликий рекреаційний потяг, що сполучає між собою найбільш віддалені ділянки каскаду.

Південь Аргентини займає Патагонія - малоосвоєна територія, де представлені різноманітні ландшафти: гірські хребти з льодовими, міжгірськими улоговинами й озерами, плоскогір'я з пагорбами та низинами, дикі океанічні береги з пташиними базарами. Одним із цікавих місць Патагонії є півострів Вальдес, де у туристів з'являється можливість спостерігати за життям морських левів, пінгвінів, китів і пташиного царства.

"Землею кінця світу" називають острів Вогняна Земля. Його адміністративний центр - Ушуайя - найбільш південне місто світу та "ворота" до Антарктиди. Із міста організовуються бердвотчинг-тури до численних місцевих озер. Морські екскурсії - рекреаційна принада цих місць. Багато з них проходять повз лігвища тюленів і фантастично величезну колонію бакланів.

Буенос-Айрес, у якому мешкає 40 % населення країни, має потужний культурно-історичний потенціал. Одних лише музеїв у місті нараховується близько 120. Вартими уваги місцями і пам'ятками Буенос-Айреса є район Ла-Бока, історична зона Сан-Тельмо з антикварним базаром, президентський палац, ратуша, храми, площі, тунелі колоніальних часів. Цікавими для туристів містами є Сальта - один із найбільших центрів паломництва (чудодійні скульптури Діви Марії і Христа Чудотворця у соборі Сан-Франсиско), Кордоба із унікальними зразками колоніальної храмової архітектури і музеями, Ла-Ріоха - визнаний центр виноробства.

Усе більшу кількість туристів приймають сучасні курортні центри країни: Барілоче ("аргентинська Швейцарія") на озері Науель-Уапі, Серро-Катедраль - найбільший у Південній Америці гірськолижний курорт, приморські курорти Лас-Грутас, Ель-Кондорі, Плайас-Дорадас та інші.

ПЕРУ

Республіка Перу знаходиться у західній частині Південної Америки. Вона межує із Колумбією та Еквадором на півночі, Бразилією і Болівією на сході, із Чилі на півдні. Країна омивається водами Тихого океану. Площа Перу - 1,3 млн км². Загальна кількість населення складає майже 30 млн осіб, з яких 45 % - індіанці. Столиця держави - місто Ліма.

У зв'язку зі складним рельєфом, кліматичні умови на території Перу надзвичайно різноманітні. Пересічна річна температура на узбережжі коливається від +15 до 26оС, у гірських районах до висоти 3 500 м зимові температури складають +4-6оС, літні - +16-17оС. Найкращим часом для відвідування прибережних районів є період із грудня до травня, гірських - із червня до серпня.

Із точки зору фізико-географічних умов територія Перу розділяється на три

райони: коста - вузька смуга рівнин на узбережжі Тихого океану, сьєра - гірська місцевість (Анди) і сельва - Амазонська низовина.

Територія сучасного Перу була центром величезної імперії інків, яку із несподіваною легкістю завоювали і фактично знищили іспанські конкістадори у XVI ст. Туристів приваблюють до країни численні міста, храми-піраміди, фортеці інкської та доінкських культур, багато із яких до цих пір "загублені" у джунглях.

Одна з особливостей просторового розміщення рекреаційних ресурсів природного і суспільного походження на території Перу - їх тісне територіальне сусідство і "переплетення". Одна й та ж територія дуже часто містить непересічні зразки творінь людини і природи. Яскравим прикладом є пустеля Наска. Велике (500 км²), майже квадратне кам'яне плато помережене помітними лише з повітря загадковими малюнками велетенських розмірів (від 8 до 40 м), виконаних однією суцільною, вибитою в камені, лінією. Походження і призначення цих зображень не зрозуміле і до сьогодні.

Головними пам'ятками кости є національний парк Уаскаран, національний морський заповідник Паракас і численні сліди однойменної культури. Туристів приваблюють піщані дюни Уакачіна, колонії фламінго, руїни давньої імперії Чіму - Чан-Чан - величезного за мірками давніх часів міста, збудованого із глини і каменю. Коста пропонує і традиційний відпочинок. Туристи охоче відвідують приморські курорти Пікасмайо і Паракас

На території Перу знаходиться кілька природних об'єктів - цікавих рекреаційних атракцій. Один із них - високогірне реліктове озеро Тітікака, частина якого знаходиться у Болівії. Саме в районі цього озера індіанці почали вперше культивувати картоплю, яка згодом поширилася всім світом. Ще одне природне диво - каньйон Колка, який вважається найглибшим у світі. Його глибина складає майже 3 500 м, а довжина - близько 100 км. А невелике льодовикове озеро Лаурікоча відоме тим, що з нього бере свій початок грандіозна Амазонка.

Однією із причин приїзду багатьох туристів до Перу є бажання познайомитися з побутом аборигенів - індіанців кечуа й аймара. Для того, щоб це зробити, необхідно вирушити до амазонської сельви.

Туристичною "візитівкою" Перу є Мачу-Пікчу - найбільш відоме і найбільш загадкове давнє священне місто інків, довкола якого і до сьогодні точаться суперечки вчених-істориків та археологів. Загублене місто у 1911 р. знайшов американський дослідник Хайрам Бінгем, який вирушив на пошуки легендарної столиці інків Вілка-бамби. Ця знахідка належить до найбільших археологічних відкриттів XX ст.